

המדרשה לידע המקדש
מיסודו של מכון המקדש

הצגות

מקדשון: חשיבות רכישת גורן ארוונה היבואי מכלל ישראל

מקדשון מספר 15

הראות

סדנאות וימי עיון

בפסוקים המתארים את רכישת גורן ארוונה, ישנה סתירה בין המופיע בדברי הימים, לבין המופיע בספר שמואל:

"תניא, כתוב אחד אומר: (דה"א כא) "וַיִּתֵּן דָּוִד לְאַרְנֹן בְּמָקוֹם שְׁקֵלֵי זָהָב מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת".
וְכִתְיָב (שמואל ב' כד): "וַיִּקֶן דָּוִד אֶת הַגֵּרָן וְאֶת הַבֶּקֶר בְּכֶסֶף שְׁקֵלִים חֲמִשִּׁים".
הא כיצד? **גבה מכל שבט ושבת חמשים שקלים זהב, שהם שש מאות.**
רבי אומר, משום אבא יוסי בן דוסתאי, בקר, ועצים, מקום מזבח - בחמשים שקלים, וכל הבית
כלו - בשש מאות." (מסכת זבחים קטז):

מתוך המחלוקת שמופיעה כאן, הרחיבו חז"ל את שתי השיטות, למחלוקת כוללת:

למי שייכת ירושלים? לכולם, או לחלק מהשבטים?

"תנא קמא סבר ירושלים לא נתחלקה לשבטים ורבי יהודה סבר ירושלים נתחלקה לשבטים."

ברייתא שמסייעת לדעה הראשונה: תניא אין משכירין בתים בירושלים לפי שאינה שלהן,
רבי אלעזר בר שמעון אומר אף לא מיטות, לפיכך עורות קדשים בעלי אושפזיכנין נוטלין אותן בזרוע אמר אביי שמע
מינה אורח ארעא למישבק איניש גולפא ומשכא לאושפיזיה"

תרגום = אין משכירים בתים בירושלים, כיוון שהיא אינה שייכת להם, ויש אומרים אף לא משכירים מיטות.
לפיכך, את עורות הקרבנות המארחים נוטלים בכוח. ואביי אמר: שאין צריך לקחתם בכוח, זהו דרך ארץ
להשאיר את הכלים והעורות.

ברייתא שמסייעת לדעה השנייה: תניא מה היה בחלקו של יהודה הר הבית הלשכות והעזרות, ומה היה בחלקו
של בנימין אולם והיכל ובית קדשי הקדשים (מסכת יומא יב.).

נתמקד היום בדעה הראשונה.

לפי דעה זאת, ירושלים שייכת לכל השבטים. לכן אסור לתושבי ירושלים להשכיר בהם בתים, משום שהיא
שייכת לכולם! יש לזכור שירושלים לא נכבשה, וממילא לא נחלקה לשבטים, עד ימי דוד.

מדוע היה חשוב לדוד לרכוש את הר המזבח מכל השבטים?

א. בדו"ח של משה רבינו על השימוש שנועשה בכספים שאסף מן העם, מופיע פרט מעניין:

"וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הַעֲדָה מֵאֵת כָּהֵן וְאֶלֶף וְשִׁבְעֵי מֵאוֹת וְחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: בְּקַע לְגִלְגָּלַת מִחֲצִית
הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכָל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמֵעֵלָה לְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשָׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ
מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים: וְהִי מֵאֵת כָּהֵן לְצִקַּת אֵת אֲדֹנָי הַקֹּדֶשׁ וְאֵת אֲדֹנֵי הַפְּרִכָּת מֵאֵת אֲדֹנָיִם לְמֵאֵת
הַכֹּהֵן כָּהֵן לְאֲדֹנָי:" (שמות לח)

כלומר: יש עניין שהבסיס של המשכן = האדנים, יבוא מכספי מחצית השקל, כלומר מכל עם ישראל!

ב. ירושלים, עדיפא מכל א"י דקדושתה קיימת לעולם, אפילו בעת חורבנה. לפי שקדושתה היא קדושה כוללת
שלא נתחלקה לשבטים, ויש לכלל ישראל חלק וזכות בירושלים וכו"ל. והנה מה שירושלים לא נתחלקה
לשבטים יש בו ב' טעמים. **טעם אחד** כי הקרבנות והמזבח וכל צורכיהן צריך להיות משל כל ישראל, לכן
לא נתחלקה. **ועוד** משום שמקיימין מצות בכל שעריך, היינו בסנהדרין גדולה שישבו בירושלים, לפי שכל
השבטים יש להם חלק בה. וזה שאמר דוד המלך ע"ה, שתי אלו המעלות: ירושלים היא תמיד הבנויה כעיר
שחוברה לה יחדיו, והטעם ששם עלו שבטים שבטי יה, **שכל השבטים עלו שם להקריב קרבנות**, ועוד כי
שמה ישבו כסאות למשפט וכו'. (ספר ערבי נחל פרשת בלק)

לסיכום -

הבסיס למשכן בא מכל העם וכך גם מקום המקדש נרכש (לפי שיטה אחת) מכספי כל השבטים.
חשיבות העניין היא: להראות שהמקדש שייך לכולם, מאחד את כולם ("עיר שחוברה לה יחדיו..."). העבודה והקרבנות
שנועשים שם היא בשם כל העם, והתורה שיוצאת שם היא תורה אחת שיוצאת מלשכת הגזית.
גם בעת חורבנה - קדושת ירושלים נשארת מעצם היותה העיר של כולנו!